

Toimetaja Riste Uuesoo, tel 6 144 234, e-mail riste@epl.ee

"Lühikese elu" esimesed armastajad: Salud (Nadia Kurem) ja Paco (Bernardo Villalobos). FOTO: PRIIT SIMSON

OOPER

LÜHIKE ELU

- **Autor:** Manuel de Falla
- **Muusikaline juht ja dirigent:** Jüri Alperten
- **Lavastaja:** Neeme Kuningas
- **Lavakujundus:** Pille Jänes
- **Valguskunstnik:** Airi Eras
- **Peaosades:** Nadia Kurem, Bernardo Villalobos (USA)
- **Esietendus** Estonias 21. septembril

gelane Salud (Nadia Kurem) on kauni ja tugeva häälega lauljatar, et hispaanlase tüüpi USA laulja Bernardo Villalobos sobib hästi sellise noormehe rolli, kellesse võib tõesti surmavalt armuda... Ja ikka jääb midagi hingest kriipima. Võib-olla on see mingi verevaesus neis tunnetes? Tunnetes, mis peaksid stsenaariumi järgi olema nii suured, et sellesse saab surra!?

Tekib isegi kahtlus, et etenduse terviklikkuse huvides tuleb Pacot kehastav Villalobos meie eesti temperamenditasandile. Muusikas võib selle tunde tekitada ka orkestri liiga korralik mäng, kus puudu jääb hispaanialikust heitlikkusest, tujukusest, rubaatost, aktsentidest. Ühesõnaga, puudub Suur Kirg, mille ootel nagu vaataja kogu aeg ja pidevalt on...

Kiretu "Lühike elu"

**ERALDI VÄÄRTUSENA TÕUSE-
VAD OOPERIS ESILE** teise vaatu-

Kiretu “Lühike elu”

Virve Normet
muusikakriitik

OOPER ▶ Estonia uut hooaega alustanud hispaania helilooja Manuel de Falla ooperit “Lühike elu” pole maailmas kuigi palju lavastatud. Estonia on üldse neljas teater, mis seda etendab.

Ilmselt ongi raskuseks mitte hispaaniaalikkus üldse, vaid just verismile iseloomulik dramatism ja impressionistlik kõlagamma ühenduses paraja annuse hispaania kire ja temperamendiga.

See on üks tavaline lugu petetud tütarlastest. Lugu, mis mahub kavalehe kahte lausesse. Aga kindlasti on ebatavaline, et üksnes hingevalust võib surra. Kas ei eelda see väga suurt kirge, ebatavaliselt pingelist tundeelu?

“Lühike elu” on klassifitseeritud kui lüüriline draama. Ooperi muusika on ühtaegu hispaaniapärase, rahvaviise stiliseeriv, aga selles on ka kõvasti tunda Puccini, Mascagni, Debussy ja

- ▶ Surmavalt suured tunded mõjuvad Estonia laval verevaeselt
- ▶ Ooperi tugevaim külg on muusika

Raveli mõjutusi nii muusikalises dramaturgias kui ka harmoonias ja kõlasfääris.

MANUEL DE FALLA KIRJUTAS OOPERI valmis kaheksa kuuga 1904. aastal Madridi konkursi jaoks ja võitiski selle! Aga autori suureks pettumuseks ei lavastatud võiduteost niipea. See esietendus alles 1. aprillil 1913 Nizzas (prantsuse keeles), samuti 7. jaanuaril 1914 Pariisi Opéra Comiqueis (originaalkeeles) ning 14. novembril 1914 Madridis.

Eestis on “Lühike elu” laval esimest korda. Lavastas Neeme Kuningas, muusikaline juht ja dirigent on Jüri Alperen, lavakujundus Pille Jäneselt ning valgustus, mis selles ooperis on ülioluline komponent, Airi Eraselt.

Peaosades on Nadia Kurem ja Bernardo Villalobos (USA) ning kõrvalosades Riina Airene ja Jassi Zahharov. Teiste kaalukus jääb väiksemaks, kui välja arvata Claudia Ševtšenko *flamenco*-tantsijad. Et koor on siin üks olulisi muusikalisi komponente, siis olgu tänatud Elmo Tiisvald ja Heli Jürgenson hea töö eest! Ooperi partituuri on veel kirjutatud lavatagune Hääl, mis koos kooriga Saatust manab. Seda rolli laulab väga sümpaatselt Jaan Arder.

ESIMESED MULJED Estonia lavastusest on pisut vastuolulised. Otsesõnu öeldes, tuled etendusest ära mingi kummalise rahu-tusega. Püüad end veenda, et lavastaja on otsinud tublisti sümbolikat ja selle visuaalselt

koos lavakujundaja ning valguskunstnikuga ka välja mänginud: kolmnurkse paigutusega kaldtee (mõlemas vaatuses), tegelaste kolmesed paigutused misantseenides, isegi tantsunumbrite lahenduses domineeriv sümbolne armastuse kolmnurk, ulatusliku taevatausta muutuvad värvid ja meeleolud – need märgid, nagu ka kuivanud puu esiplaanil räägivad varjamatust allajäämisest Saatusele.

Ooperi muusikalises keeles on lavatagused Koor ja Hääl kõnelemas sedasama, aga teiste, muusikaliste vahenditega. Peategelase õnnetu armastus on nagu juba ette ära sõnutud, rõhutades, kes “õnnetuks sündinud, see...” ja need teised sõnad. Nii et mõneti on ooperi lõpp ära nähtud juba sel hetkel, kui eesriie tõuseb.

Samal ajal näed ja kuuled, et muusika *kõlab* ju hästi, koguni väga hästi. Et orkester on jõuline, puhas, nüansseeritud, kuigi ehk liialt soliste kattev. Et peate-

gelane Salud (Nadia Kurem) on kauni ja tugeva häälega lauljatar, et hispaanlase tüüpi USA laulja Bernardo Villalobos sobib hästi sellise noormehe rolli, kellesse võib tõesti surmavalt armuda... Ja ikka jääb midagi hinge kriipima. Võib-olla on see mingi verevaesus neis tunnetes! Tunnetes, mis peaksid stsenariumi järgi olema nii suured, et sellesse saab surra!?

Tekib isegi kahtlus, et etenduse terviklikkuse huvides tuleb Pacot kehastav Villalobos meie eestri temperamenditasandile. Muusikas võib selle tunde tekitada ka orkestri liiga korralik mäng, kus puudu jääb hispaaniaalikkuse heitlikkusest, tujukusest, rubaatost, aktsentidest. Ühesõnaga, puudub Suur Kirg, mille ootel nagu vaataja kogu aeg ja pidevalt on...

ERALDI VÄÄRTUSENA TÕUSEVAD OOPERIS ESILE teise vaatu-se tantsustseenid ja väga sümpaatselt mõjub ka nooruke Carmela, kellel on küll laulda vaid väike repliik, kuid kes kogu oma lavasarmiga mängib pisikesse rolli isikupäraseks ja kauniks. Carmelat kehastab Julia Botvina. Pulma-stseenis võttis Villalobos etenduse päästmise huvides enda kanda ka hispaania rahvalauliku rolli, esitades kitarril saatel väga spetsiifilist ja rasket rahvuslikku laulupartiidi. (Tulemata jäi spetsiaalselt sellesse rolli tellitud kitarril mängiv ja laulev hispaanlane Luis Heredia Fernandez.)

“Lühikese elu” tugevaim külg on muusika. On lavastajagi näinud mõttevaeva, et niiväga oratooriumi moodi teost panna laval liikuma ja elama. Siin on väga palju *ilu*. On ka palju mõrteanet, mis tegelikult ei lähe kaduma, olgu need karakterid siis rohkem või vähem hispaaniaaliku. Ooper vajab suuremat lah-timängimist laval.

Teisisõnu – pikka lavaelu.